

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj VI.

V sredo 4. kozoperska 1848.

List 40.

Červ v krompirji.

Zraven navadne krompirjeve gnjilobe, ktera je léta v nekterih krajih zopet hudo razgrajala, se je krompirja šemertje še drug sovražnik lotil, kteri mu zna, če se ne zatare, tudi močno škodljiv biti. Ta sovražnik je nek rumen terd červec, kteri je červecu v moki, ki ganašibravci dobro poznajo, močno podoben, samo, de je enmalo drobnejši in de ima plošnjato černo glavo; nog ima pa šest kakor ta.

Imenovani červ si naredi luknjice v krompir in cele steze v njem, v kterih živi in veliko veliko jajc zaleže. Drugo léto se iz červa kebrički izvalijo, kterim se pravi škôkci, Spring- oder Schnellkäfer. Skozi te luknjice zahajata v krompir zrak in mokróta, ktera sta krompirju takó škodljiva, de začne popolnoma bolehati in gnjiti.

Nar boljši pomoček tega škodljiviga červica pokončati, je pa, če kmetovavec tisti krompir, v kterim najde več majhnih črnih luknjic, odbere in za prešiče pokuha, ali pa kuhaniga na gnoj pomeče. Kdor pa taciga červiviga krompirja ne kuha, ampak ga siroviga na gnoj ali pa kam drugam pomeče, ali pa na njivi popusti, ne bo červa zaterl, ampak njegovo pleme le pomnožil. Kovač v Šiški.

Letašnje sadne gosence.

Ne morem se zderžati, de bi sadjorejce na gosencno zalego ali gnjezda ne opomnil, kterih po drevji kakor v pajčóvno zavitih ni bilo kmalo toliko viditi kakor ravno léta, namreč zlatoritke (Goldafter) in pa beliga drevniga metulja (Baumweissling). Zató vam svetjem, de bi take gnjezda, kar jih po sadnih drevesih vidite, pridno pridno otrebovali. Za to delo boste pózna jesen in zima nar pripravniši čas. Nikar ne pozabite tega storiti.

Pa ne samo gosencna zalega, ampak tudi mah je sadnim drevesam hudo škodljiv; to vsak sadjorejce sam dobro vé, in treba mu ni pripovedovati, de tiste drevesa, ktere so z maham obrašene, žalostno rastejo in práv po redkama rodé; zató naj skerbni sadjorejce gleda, de bo od dreves, kar je

moč, mah in staro kožo (lupje) odpravil, za ktero debeloglavka jajčika, ktere z rumeno volno pokriva, pogostoma leže, de mu ne bodo gosence drugo léto nadlegovala in dreves do čistiga oskuble.

Ravno takó je drevju tudi gërba (Frostnacht-Spanner) neizrečeno škodljiva; ona začne precej spomladi, kader jame drevje cvesti, škodo delati, in pokončá cvetje in perje do čistiga. Gosence tega metulja so zelene in majčkine, grozno požrešne, in se mesca kozoperska in listopada izvalijo; bábica tega metulja nima perutnic, torej ne more leteti, temuč od tal na drevje lazi in na verhu drevesa po 200 jajčic zleže, iz kterih se drugo spomlad, kader jame berst pokati, majhne gosence zvalé in koj po drevji škodo delati začnó. Kdor hoče svoje drevje gërbe obvarovati, mora drevó s slamo kakor na strehi oviti; to se takó stori: iz slame se omela naredé in z njimi drevesa okoli debel takó ovežejo, de konci slame proti zemlji molé in slama kakor streha okrog debela stoji. To stori, de metuljke na drevó nemorejo; zató se lahko vsako jutro po slami poberó in pomorijo.

Kovač v Šiški.

Kratko razjasnjenje écz sklep deržavniga zbora zavoljo kmetijskih rečí.

Novice so v 37. listu sklep deržavniga zbora zavoljo kmetijskih rečí oznanile, in kër je ta sklep takó obširen, de je že marsiktero vprašanje zbudil, ga hočem nekoliko razjasniti.

Pervíc se mora opomniti, de ni bil namen s tem sklepam vse kmetijske zadeve natanjko takó razdrobiti, de bi bila ta reč za vsaciga kmeta že odsojena, ampak namen je bil le ta, poglavitne postave ukoreniniti, po kterih se bo ravvalo pri izdelovanji posamesnih zadev.

Izgovorjeno je, de vsa zaveza med gruntnimi gosposkami ali grajšinami in med podložnikami ali kmetam je nehala. Nehale so tedej tudi vse postave, po kterih so bile do zdaj pritožbe med gruntnimi gosposkami in med kmetam obravnavane. Zatorej so nehale vse kazni (štrafinge) pri gruntnih gosposkah, nehal je tudi gosposkni eksekucion.

Iz tega izhaja, de je kmet s svojo osebo (persóno) osvoboden, to je, de on ni več podložnik, ampak